६. नाट्य

पायाभूत हालचाली

खालील कृती साहित्याशिवाय करूया

१. फळीवरचा डबा काढू.

२. पतंग उडवू.

३. फुलांचा हार करू.

वाचिक अभिनय

आम्ही शाळेतून घरी जात होतो. थंडीचे दिवस होते. अंधार पडू लागला होता. माझे मित्र आपापल्या घरी गेले. माझे घर दूर आहे. मी एकटाच जाऊ लागलो. मला कूं ऽऽ कूं ऽऽ असा आवाज आला. मी इकडे तिकडे पाहू लागलो. रस्त्याच्या बाजूला एका खड्ड्यात कुत्र्याचे लहानसे पिल्लू पडले होते. ते मातीने भरले होते. मला त्याची दया आली. खड्ड्यात वाकून त्या पिल्लाला बाहेर काढले. ते भीतीने आणि थंडीने थरथर कापत होते. मी त्याच्या अंगावरची माती झटकली. त्या पिल्लाला घेऊन मी घरी आलो. आई वाट पहात होती. मला वाटले की ती आता रागावेल. पण ती म्हणाली, "अरे, किती लहान आहे, हे पिल्लू! चल, आपण त्याला दूध देऊया." मी पिल्लाला बशीत दूध दिले. भराभर पिऊन ते शेपटी हलवू लागले. मग एक रिकामे खोके आणले. त्यात जुनी चादर अंथरली. आणि खोक्यात ठेवताच ते झोपून गेले! मला खेळायला एक छान मित्र मिळाला.

- गीतातील वर्णनाप्रमाणे कृती करून घ्यावी. विविध कृतींच्या अभिनयाद्वारे सादरीकरण घ्यावे. कृतींची ओळख करून द्यावी.
- आशयानुसार आवाजातील चढउतार करावयास सांगावे. वाचिक अभिनयाद्वारे गोष्ट सांगण्यास प्रोत्साहन द्यावे.

उपलब्ध साहित्याचा वापर

आपल्या परिसरातून, घरातून तसेच मित्रमैत्रिणी यांच्याकडून बऱ्याच वस्तू मिळवून आपल्याला त्या नाटक, नृत्य, गाणे यासाठी वापरता येतील.

झाडांच्या फांद्या, पाने-फुले, वर्तमानपत्रे, पुठ्ठे, काठ्या इत्यादी. प्रसंग आणि आशय यांच्यानुसार घरातील मोठी माणसे-आजी, ताई, दादा वगैरे आपल्याला वेशभूषेसाठी मदत करतील. वर्तमानपत्रांच्या टोप्या, पुठ्ठ्याचे मुकुट, तलवार, काठीचा भाला अशा कितीतरी वस्तू आपण तयार करू शकतो. यालाच **नेपथ्य** असे म्हणतात.

चला नाटक करूया

प्लॅस्टिक हटवू ! पर्यावरण वाचवू!

(वसंत, राघव आणि सुमन शाळेच्या मैदानावर गप्पा मारत बसले आहेत.)

राघव : कसला विचार करतोय वसंत ?

वसंत : अरे, स्वच्छ पर्यावरणाशिवाय आपण जास्त काळ राहूच शकत नाही.

राघव : खरयं तुझं, आपल्या आजूबाजूला पाहिले तर काय दिसतं ?

सुमन : प्लॅस्टिकच्या बाटल्या, पिशव्या, कागद .... त्यामध्ये सर्वात जास्त प्रमाण चॉकलेटस, आणि इतर खाद्यपदार्थांच्या कागदाचेच दिसतात.

सुमन : हो ना रस्त्याच्या दोन्ही बाजूला, मैदानाच्या कडेला, बागेमध्ये सगळीकडेच हा प्लॅस्टिकचा कचरा दिसतो.

- नाटकामध्ये परिसरातील वस्तूंचा वापर कसा करावा याबद्दल माहिती द्यावी. काही वस्तूंचे नमुने दाखवावेत.
- आशयानुसार परिसरातील वस्तूंचा वापर करून नाटकातील दृश्य सादर करण्यास सांगावे

वसंत : यावर काहीतरी उपाय केला पाहिजे.

सुमन : काय करूया बरं ?....

राघव : या पर्यावरणाचे सगळ्यात जास्त प्रदूषण प्लॅस्टिकच्या कचऱ्यामुळेच होतंय असं मला तरी वाटतय.

सुमन : याचा पुनर्वापर केला तर त्यापासून अनेक वस्तू तयार करता येतील.

वसंत : त्या प्लॅस्टिकच्याच वस्तू तयार होणार ना ?

सुमन : मी तर म्हणते या प्लॅस्टिकच्या भस्मासुराला पळवूनच लावलं पाहिजे.

राघव : त्यासाठी आपण आपल्यापासूनच सुरुवात करूया.

सुमन : पहिल्यांदा ओला आणि कोरडा कचरा वेगळा करूया.

वसंत : आपला परिसर स्वच्छ ठेवू आणि कचरा कुंडीतच टाकूया.

राघव : प्लॅस्टिकच्या पिशवीऐवजी कापडी पिशवी वापरू.

वसंत : पाण्यासाठी स्टीलची बाटली वापरु आणि जेवणासाठी स्टीलचा डबा वापरूया.

राघव : बरं का मित्रांनो, प्लॅस्टिक आवरण असलेला कोणताही पदार्थ शाळेत आणायचा नाही. तरच हे अभियान यशस्वी होईल.

सुमन : हे अभियान यशस्वी करण्यासाठी आपले आई वडील, शिक्षक व सर्व मित्रमैत्रिणींना सुद्धा आपल्याबरोबर घेतलं पाहिजे.

सर्वजण : चला तर मग शाळा व घर प्लॅस्टिक मुक्त करूया. प्लॅस्टिक हटवू ! पर्यावरण वाचवू!

◆ नाटकामध्ये परिसरातील सद्यस्थितीचा विचार मुले करत आहेत. हे उदाहरणादाखल दिले आहे. विषय निवडीचे स्वातंत्र्य द्यावे. ◆ आशयानुसार नाटकातील दृश्य सादर करण्यास व त्यासाठी आवश्यक तेथे चित्रे वापरण्यास सांगावे.

किशोर
कथा, कविता, कादंबरीका, एकांकिका,
दीर्घकथा, गंमतगाणी, ललित, छंद, चरित्र,
विज्ञान, देश-देशांतर, लोककथा
लोकप्रिय व अभिरुचिसंपन्न किशोर
मासिकातील चाळीस वर्षांतील
निवडक साहित्यांवर आधारित
'निवडक किशोर'चे १४ खंड
किंमत प्रत्येकी
₹१६३/-
(30% सूट)
वरील खंड पाठ्यपुस्तक मंडळाच्या सर्व भांडारांत विक्रीसाठी
उपलब्ध आहेत. १४ खंडांची एकूम किंमत ₹ १६००/-
किशोर
वरील खंडांच्या खरेदीसाठी मंडळाच्या पुढील विभागीय भांडारांशी संपर्क साधा.
पुणे (०२०- २५६५९४६५), मुंबई (गोरेगाव) (०२२-२८७७१८४२), औरंगाबाद (०२४०- २३३२१७१),
नागपूर (०७१२-२५२३०७८/ २५४७७१६), नाशिक (०२५३- २३९१५११), लातूर (०२३८२- २२०९३०),
कोल्हापूर (०२३०- २४६८५७६), अमरावती (०७२१-२५३०९६५), पनवेल (०२२- २७४६२६४५)

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे.

₹ ५८.००